

Pamätník slobody slova vo Veľkej Mači - na pamiatku Jána Kuciaka a Martyiny Kušnírovej

výtvarno - architektonická súťaž

Súťažné zadanie

príloha č.1

Trnavský samosprávny kraj

december 2021

Obsah súťažného zadania

Preambula	3
Súčasný stav a požiadavky na návrh	4
Záväznosť súťažného zadania	4
Širšie vzťahy a dostupnosť	4
Riešené územie a limity územia	5
Súčasná regulatíva pre rozvojové územie obce:	5
Súčasný stav riešeného územia	6
Základné definovanie charakteru pamätníka	7
Ciele a vízia - Požiadavky na návrh a stavebný program	8
Návštevnosť pamätníka	8
Programová náplň	8
Investičné náklady	9
Financovanie pamätníku	9

---

1. Preambula

Sloboda a demokracia patria k najdôležitejším hodnotám našej spoločnosti. Nie sú však jej samozrejmosťou súčasťou. O ich prítomnosť sa musíme neustále starať, lebo len tak dokážeme byť súčasťou nápravy hodnotového systému v našej krajine. Občianska spoločnosť stojí na slobode slova, je to jeden zo základných pilierov demokratickej krajiny. Pamätník slobody slova je pamätníkom Jána Kuciaka a Martyiny Kušnírovej. Dvoch mladých ľudí, ktorí boli slobodní a nezávislí vo svojich hodnotách a postojoch.

Pamäť a trauma sú dva základné pojmy, ktoré tvoria podstatu všetkých tragických udalostí. Keď však tieto pojmy nadobudnú mimoriadne rozmery, podieľajú sa na formovaní kolektívnej pamäti a tá výrazne mení kultúrnu identitu spoločnosti. Tragická udalosť z Veľkej Mači zásadne zmenila Slovensko, zmenila našu identitu. Kolektívna pamäť je pre našu spoločnosť nesmierne dôležitá, pretože v budúcnosti bude chrániť Slovensko pred bezprávím, zlom a agresivitou. Pamätník slobody slova je na jednej strane pripomienkou minulých udalostí, na druhej strane je aj pohľadom do budúcnosti. Kultúrna pamäť a figúry spomínania nebudú predstavovať len výročné ceremónie, ale v zásadnej miere budú vzťahovať svoje poznanie vždy k aktuálnej slovenskej skutočnosti. Pamätník by mal reprezentovať našu záväznosť k jasnej hodnotovej perspektíve, jej stálu relevanciu ku kultúrnemu poznaniu Slovenska a symbolom prekračujúcim hranice fyzického sveta. Spomínanie je prekážkou zabúdania. Je to prirodzená ľudská vlastnosť, ktorá pomáha vyrovnávať sa s traumou. Súčasne v nás táto premena prehlbuje našu ľudskosť, humánnosť a vieru.

porota súťaže

2. Súčasný stav a požiadavky na návrh

Záväznosť súťažného zadania

Opisy, súbor očakávaní a odporúčania, ktoré sú zhrnuté v zadaní vypracovali vyhlasovateľ, spracovateľ súťažných podkladov a porota za účelom čo najlepšieho definovania vízie riešenia zadania. **Dodržiavanie pokynov** uvedených v tomto dokumente účastníkom v jeho návrhu **nie je povinné**. Ak v návrhu účastníka dôjde k výraznému odkloneniu sa od týchto pokynov, odporúča vyhlasovateľ uviesť grafickú či textovú argumentáciu účastníka odôvodňujúcu takýto postup. Vhodnosť a prínos takéhoto riešenia posúdi porota pri hodnotení návrhov.

Širšie vzťahy a dostupnosť

Obr. 4: Letecký pohľad širších vzťahov na riešené územie

Obec **Veľká Mača** sa nachádza na Podunajskej nížine v okrese Galanta. V súčasnosti tu žije vyše 2600 obyvateľov. Obec má celkovo pokojný vidiecky charakter. Cez obec prechádza cesta I. triedy 62, ktorá spája mestá Sereď a Senec. Cesta severne od Veľkej Mače mimoúrovňovo križuje rýchlostnú komunikáciu R1.

V obci sú dve zastávky autobusovej regionálnej dopravy. Najbližšia autobusová zastávka je od riešeného územia vzdialená chôdzou cca 8-10 min.

Riešené územie a limity územia

Obr. 1: Letecký pohľad na riešené územie

Riešené územie zahŕňa oplotené parcely vrátane samostatne stojaceho rodinného domu (súpisné č.: 558) a príľahlý vstupný pozemok o spoločnej rozlohe približne **1020 m²**. Oplotený pozemok pozostáva z parciel č. 2818/269, 2818/268 a 2818/417 a je rovinatého charakteru. Vstupná časť na riešené územie je na obecnej parcele č. 2818/155. Pozemky sa nachádzajú v zastavanom území obce Veľká Mača (okres Galanta) na Brezovej ulici. Jedná sa o charakteristickú zástavbu 2. polovice 20. storočia samostatne stojacich 1-2 podlažných rodinných domov so záhradami. Nachádza sa na západnom okraji obce, severne od Mačianskeho háju. Brezová ulica ako aj širšie okolie vykazuje vidiecky, pokojný charakter s prevažne obytnou prípadne rekreačnou funkciou.

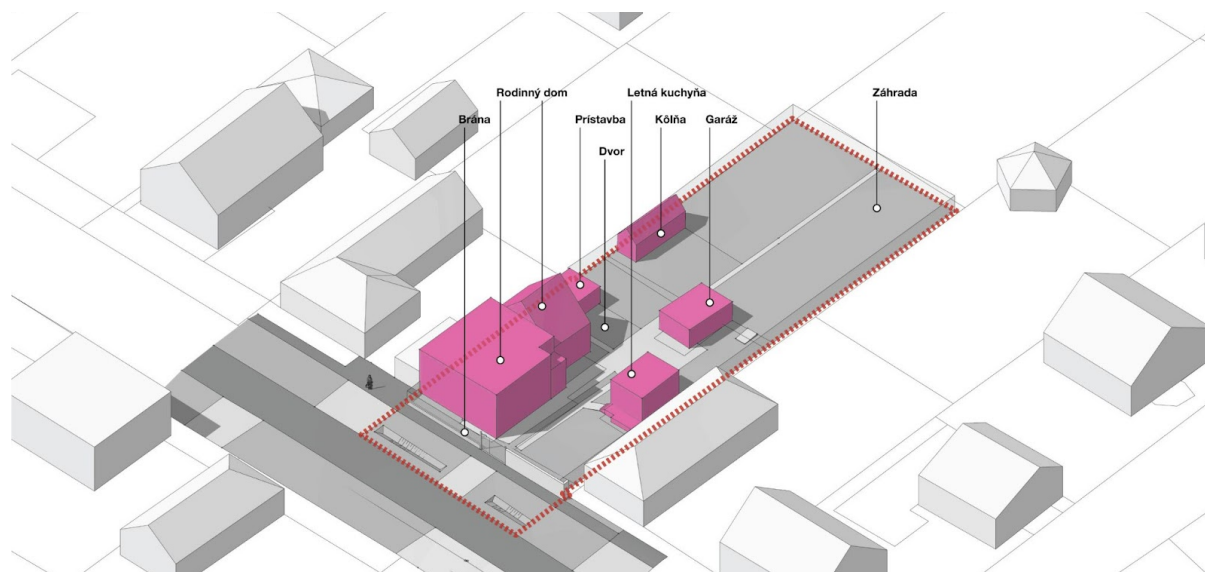
Súčasná regulatívy pre rozvojové územie obce:

- | **IZP** = max. 50% (spevnené plochy nie sú súčasťou)
- | **IZ** = min. 20%
- | **podlažnosť** = max. 2.NP + podkrovia
- | **odstupy** = min.3m od hranice (výnimočne 2m), resp. min.7m od susedného objektu (výnimočne 4m, optimálne 10m)
- | **stavebná čiara** = priama s min. vzdialenosťou 6 m od cestnej komunikácie, uskakovaná s min. vzdialenosťou 25 m pri max. dĺžke susedného objektu 12 m (stiesnené podmienky)

Riešené územie sa nachádza v stabilizovanom území obce, na ploche určenej na bývanie v rodinných domoch (izolované rodinné domy) a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia (garáže, drobné hospodárske objekty). Pozemok po realizácii pamätníka už nebude využívaný na svoju pôvodnú funkciu (izolovaný rodinný dom), ale ako plocha občianskej vybavenosti, resp. verejné priestranstvo. Regulatívy pre rozsah zástavby (zastavané plochy, podlažnosť, maximálna výška objektu, odstupy, stavebná čiara, atď.) spevnených plôch a zelených plôch, sú prevzaté z plôch určených na bývanie v rodinných domoch. Vyhlasovateľ si je vedomý, že zmena funkčného využitia bude vyvolávať, v prípade realizácie zámeru, zmenu Územného plánu pre riešené územie.

Regulatívy majú odporúčací charakter a ich nedodržanie nie je dôvodom na vylúčenie návrhu zo súťaže.

Súčasný stav riešeného územia

Obr. 2: Legenda súčasného stavu riešeného územia

Pôvodný **rodinný dom** je z roku 1959, v roku 1975 bol prestavaný a dostavaný na žiadosť vtedajšieho majiteľa. Podobu domu zo 70. rokov sa po kúpe nehnuteľnosti noví majitelia Ján Kuciak a Martina Kušnírová rozhodli zrekonštruovať a upraviť podľa vlastných predstáv a potrieb. V roku 2017 im bolo udelené stavebné povolenie na rekonštrukciu domu. Zodpovedný projektant stavebného povolenia z roku 2017 je Ing. Húska (podľa dostupnej dokumentácie). Stavebné a rekonštrukčné práce boli vykonané svojpomocne. Na dome boli vymenené okenné otvory a väčšina rekonštrukčných prác bola ďalej vykonaná v interiéri. Boli vykonané menšie stavebné zásahy do dispozície pôvodného objektu. Dom je v súčasnosti staticky v dobrom stave a je čiastočne zrekonštruovaný. Stavebné práce v rámci objektu neboli dokončené.

Konštrukcia domu tvorí stenový nosný systém z pórobetonových tvárnic v kombinácii s plnými pálenými tehliami. Suterén a stropy vrátane nosných prievlakov a prekladov sú z monolitického železobetónu. Fasáda domu nie je zateplená.

Dom pozostáva z polosuterénu a jedného nadzemného podlažia. Jeho pôdorysná stopa je v tvare písmena L. Od ulice je tvorený hmotou so štvorcovým pôdorysom a rovnou strechou. Od záhrady má dom nad kuchynskou časťou obdĺžnikového pôdorysu sedlovú strechu. Vstup do domu je z bočnej strany.

Rodinný dom bol miestom tragického trestného činu.

Na pozemku sa ďalej nachádzajú viaceré **menšie objekty**.

Objekt **letnej kuchyne** je v zlom statickom stave (viditeľné praskliny a v minulosti vykonané opatrenia na zamedzenie zrútenia objektu). Konštrukcia základov objektu nie je známa. Objekt pozostáva z menšej exteriérovej verandy, z ktorej je vstup do objektu; z jednej miestnosti obdĺžnikového pôdorysu a suterénu (stav neznámy). Objekt má rovnú strechu. Objekt letnej kuchyne bol súčasťou trestného činu, nakoľko sa v ňom páchatel pred činom ukrýval.

Objekt **garáže** je typovým objektom garáže z 2.pol. 20.storočia.

Hospodárske objekty (kôlna, objekty pre zvieratá, atp.) sú z rozličných materiálov (pálená tehla, drevo, oceľ) a všetky sú v zchátralom stave.

Pozemok v priestore od ulice je zastavený samotným rodinným domom a ostatnými objektami. Tento priestor by sa dal charakterizovať ako **dvor**. V zadnej časti pozemku je **záhrada** oddelená od dvora nízkym oplotením. Záhrada je bez vzrastlého porastu. Nachádza sa tu studňa (nie je známe, či je funkčná).

Ikonickou sa od tragických udalostí stala **vstupná brána** na riešené územie. Je miestom, kde si dnes ľudia uctievajú pamiatku Jána a Marty. Sú tu zanechané odkazy, heslá, kvety a sviečky.

Obr. 3: Fotografia vstupnej brány - súčasný stav

V rámci riešeného územia sa nachádzajú **inžinierske siete** obecného vodovodu, kanalizácie a vzdušná elektrická prípojka.

Na rodinný dom, garáž a a všetky hospodárske objekty je pripravený **projekt búracích prác** na žiadosť pozostalých. Búracie práce sú naplánované po ukončení súťaže. S ostatnými objektmi a prvkami bude naložené podľa výsledkov súťaže. Zachovanie objektov a prvkov podľa uváženia účastníkov nebude dôvodom na vylúčenie návrhu zo súťaže.

Základné definovanie charakteru pamätníka

Návrh pamätníka by mal adekvátne pripomínať tragické udalosti, ktoré sa priamo na riešenom území udiali. Malo by sa primárne jednať o **pietne miesto** hodné rozpamätávania sa, kontemplácie. Je nevyhnutné pristúpiť k návrhu citlivo a s patričnou pietou a úctou.

Zároveň má návštevníkom toto miesto sprostredkovať aj odkaz nevyhnutnosti práce Jána Kuciaka - investigatívnu a reportážnu prácu pre potreby informovania verejnosti o hrozbách spoločenského neprávia. Preto má pamätník poskytovať priestor nielen na spomienku obracajúcu sa k minulosti, ale aj **priestor na uvažovanie**, rozjímanie o význame **slobody slova pre spoločnosť**.

Pamätník a riešené územie sú vnímané ako jeden celok. Návrh má ponúknuť komplexné uvažovanie a názor na celé riešené územie, ktorého neoddeliteľnou súčasťou a podstatou je pamätník, ako pojem charakterizujúci zámer súťaže.

Dôležité je pri návrhu taktiež brať ohľad na **charakter bezprostredného okolia**, ktoré primárne plní obytnú funkciu s vidieckym rázom.

Ciele a vízia - Požiadavky na návrh a stavebný program

Hlavným zámerom súťaže návrhov je zodpovedať otázku, akú **podobu** má mať navrhovaný pamätník. V súčasnosti existuje zo strany vyhlasovateľa len predpokladaný charakter budúceho užívania a programu pamätníka, ktorý bude realizovaný na mieste tragickej udalosti. Je na zvážení účastníka a navrhovaného riešenia, či je súbor predstáv takéhoto fungovania vhodný pre daný účel a kontext územia.

Návštevnosť pamätníka

Predpokladá sa, že riešené územie bude navštevované ľuďmi prevažne mimo regiónu. V návrhu je vhodné uvažovať o pravidelných typoch **návštevných skupín**:

- | **Jednotlivci** - primárny typ návštevníkov, individuálne návštevy (doprava osobným automobilom, verejnou hromadnou dopravou)
  - *Návšteva pamätníku počas roka*
- | **Malé skupiny** - cca 10 - 15 osôb (doprava osobnými automobily, verejnou hromadnou dopravou)
  - *Návšteva pamätníku počas roka*
  - *Návšteva pamätníka pri osobitných príležitostiach*
  - *Oficiálne návštevy (napr. výročia udalosti)*
- | **Návštevníci so zdravotným hendikepom** - vnímané v rámci vyššie uvedených skupín ako určité percento, treba rátať s inkluzívnym prístupom k možnému návštevníkovi pamätníka

Pravidelná organizácia veľkých skupín návštevníkov nie je úplne vhodná vzhľadom na charakter okolitej zástavby a kapacity územia. Možno však očakávať, že raz v roku (napr.: výročie udalosti) môže pamätník navštíviť aj skupina značne presahujúca počet 15 osôb.

Programová náplň

Miesto bude primárne slúžiť ako **spomienka na tragické udalosti**, ktoré sa na riešenom území odohrali. Nosnou témou pamätníka bude jeho pietna funkcia.

Predpokladané ostatné **prevádzkové nároky** pamätníka:

- | Priestor pre prípadné zhromaždenie menšej skupiny návštevníkov: do 15 osôb (oficiálne návštevy napr. na výročie udalosti)
- | Menší priestor na oddych/ posedenie/ kontempláciu
- | Miesto pre vence a pietne predmety (kahance, sviečky, kvety)

Na riešenom území a teda v návrhu na pamätník nie je potrebné uvažovať o parkovaní osobných automobilov. Pred vstupom na riešené územie (obecná parcela č. 2818/155) sa takisto **neuvažuje o**

vybudovaní parkovania pre potreby návštevníkov pamätníka. Predpokladá sa, že umiestnenie parkovacích miest pred pamätník nie je dôstojným riešením. Parkovanie pre potreby návštevníkov bude pokryté existujúcimi parkoviskami v rámci obce. Následne majú návštevníci možnosť presunúť sa peši na miesto pamätníka.

Riešené územie (pamätník) by malo mať charakter **verejne prístupného priestoru / miesta**, ktoré je možné celoročne navštíviť. Prípadné krajinárske riešenie môže mať oddychový charakter, avšak svojím výrazom by nemalo navodzovať aktívnu rekreáciu.

Exteriérové plochy je odporúčané navrhovať s predpokladom dlhej životnosti materiálov a jednoduchej na údržbu. Charakter a funkcia by nemali výrazne obmedzovať bezprostredne susediace pozemky.

Námety na úpravu **širšieho nadväzujúceho územia**, nad rámec riešeného územia, sú vítané. Predstava účastníka o komplexnom riešení témy pamätníka z úrovne obce (orientácia, dopravná obslužnosť, parkovanie, atď.) môže slúžiť pre ďalšiu úpravu priestorov v okolí.

Pri realizácii pamätníka sa nepočíta s **etapizáciou** výstavby.

Investičné náklady

Predpokladané **investičné náklady** (realizácia pamätníka = stavebné objekty + umelecké diela) predstavujú sumu v celkovej odhadovanej výške 208 000 € bez DPH.

Do investičných nákladov nie sú zahrnuté náklady na búracie práce, ktoré prebehnú pred realizáciou návrhu.

Prekročenie predpokladaných investičných nákladov nebude dôvodom na vylúčenie návrhu zo súťaže.

Financovanie pamätníku

Výtvarno-architektonická súťaž, projektová dokumentácia, stavebná realizácia víťazného návrhu, ako aj dlhodobá správa a údržba pamätníka budú financované z finančných prostriedkov Trnavského samosprávneho kraja.